

ΠΑΝΟΣ ΑΜΥΡΑΣ

ΤΑ ΛΥΤΡΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΠΤΡΑ

Στην οικογένειά μου!

Η ΣΤΙΓΜΗ

*Καθένας μας προσμένει μια στιγμή.
Ποια να 'ναι αυτή – μήπως την ξέρεις;
Μα κάποτε την ξέρεις τη στιγμή,
γιατί 'ναι μόνη που προσμένεις...
Και να πασκίσης λες μεγάλος να φανής
σαν πού 'ν' κι αυτή μεγάλη,
με σιγουριά κατάντικρύ της να σταθής
σαν πού 'ν' κι αυτή η στιγμή
η μόνη και σίγουρη, η ύστερη στιγμή!*

Αλέξανδρος Καΐρης, φθινόπωρο 1943

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Σπερχειάδα

Πέμπτη 2 Σεπτεμβρίου 1943, ώρα 8 π.μ.

Ο ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΣ ΛΟΧΙΑΣ της Βέρμαχτ Ότο Φέλτερ στεκόταν με υπερηφάνεια μπροστά στο ξύλινο δημιούργημά του όταν η σφαίρα διέλυσε το κρανίο του. Λίγα δευτερόλεπτα νωρίτερα, σα να ΄ξερε το ριζικό του, τραβούσε μια δυνατή τζούρα καπνού και η καύτρα του τσιγάρου λαμπύρισε για λίγο στην άκρη του ματιού του πριν μαυρίσει ο κόσμος γύρω του. Για πάντα.

Γεροδεμένος, όπως οι περισσότεροι νέοι που μεγάλωναν με άφθονο αγελαδινό γάλα στις αγροικίες των Άλπεων, και αμαθής για τον κόσμο, όπως η γενιά που ξεφυτρωνε από το σπέρμα της ήττας μετά τον μεγάλο πόλεμο, ο Ότο είχε καταταγεί στον Γερμανικό Στρατό τον χειμώνα του 1942 με σκοπό να κατατροπώσει τους εχθρούς του Ράιχ. Από την πρώτη γραμμή του Ανατολικού Μετώπου.

Στα μυστικά του εθνικοσοσιαλισμού τον είχε μυήσει ο σακάτης τσαγκάρης του χωριού, που είχε χάσει το ένα του πόδι στη μάχη του Βερντέν πολεμώντας για τον Κάιζερ και δήλωνε διατεθειμένος να χάσει και το άλλο για χάρη του Αδόλφου. Τουλάχιστον αυτό έλεγε όταν μεθοκοπούσε στο καπηλειό της πλατείας, δεν τον πίστευε ούτε η ταβερνιάρισα που γελούσε σαν αρκούδα.

Ο αξιωματικός της Βέρμαχτ, όταν πρωτοείδε τον εικονιστή Ότο στο κέντρο εκπαίδευσης του Γκρόσκιρσμπλουμ, που είχε χτιστεί για τις ανάγκες του γερμανικού στρατού λίγα χιλιόμετρα έξω από τη Φρανκφούρτη, κατάλαβε σχεδόν αμέσως ότι ο ξανθομάλλης ορεσίβιος γίγαντας θα ήταν πιο χρήσιμος για τον Φύρερ εκεί που πραγματικά είχε ταλέντο· στις ξυλοκατασκευές.

Αντί για όπλο, του έδωσε τσεκούρι και ως πρώτη αποστολή του ανέθεσε να κατασκευάσει ένα στενόμακρο παράπηγμα που θα χρησίμευε ως χώρος βαθιάς περισυλλογής, ή καλύτερα σκληρής απομόνωσης, για όποιον κρατούμενο είχε την αποκοτιά να δραπετεύσει από το στρατόπεδο.

Ο Ότο Φέλτερ έπνιξε την απογοήτευσή του στο γειτονικό δάσος χτυλώντας με μίσος κορμούς άγριου έλατου και πελεκώντας μαζί με τα κούτσουρα τον απείθαρχο εαυτό του. Πάντα εν ονόματι του Ράιχ. Σε λιγότερο από μία εβδομάδα το ξύλινο παράπηγμα είχε στηθεί στην ανατολική άκρη του κέντρου εκπαίδευσης και ο αξιωματικός που επιτηρούσε τις εργασίες, αντί για εύσημα, επέτρεψε στον νεαρό Αυστριακό στρατιώτη να κλοτσήσει γερά τον φυγάδα τσιγγάνο που θα εγκαινίαζε με το χαμένο του κορμί τον μικρό θάλαμο απομόνωσης. Ήταν και αυτό μια ηθική ικανοποίηση για τον κόπο του Φέλτερ και κυρίως για το χαμένο του στρατιωτικό όνειρο να επελαύσει στο Στάλινγκραντ.

Τρεις μήνες αργότερα ο Φέλτερ φόρεσε την επωμίδα του λοχία, σε μια σεμνή τελετή που ολοκληρώθηκε με άφθονη μπροποσία και άγρια βρισίδια στους νεοσύλλεκτους που παρακολουθούσαν σιωπηροί τη μυσταγωγία της προαγωγής. Την επομένη, έλαβε φύλλο πορείας. Όχι για το

ανατολικό μέτωπο, όπως προσδοκούσε, αλλά ως μέλος της 1ης Ορεινής Μεραρχίας, που θα μεταφερόταν στις νότιες εσχατιές της Ευρώπης. Για να καταπνίξει δυνάμεις ανταρτών που ξεφύτρωναν σαν τα μανιτάρια στα βουνά της Ελλάδας και να αναχαιτίσει, εάν χρειαζόταν, τη θρυλούμενη απόβαση των Συμμάχων στη Μεσόγειο.

Ο Ότο Φέλτερ ένωσε για πρώτη φορά υπερήφανος για την επιλογή του να ακούσει τον κουτσό τσαγκάρη όταν στον σκούφο και τον βραχίονα της στολής που φορούσε ξεχώριζε το εντελβάις, διακριτικό της επίλεκτης μονάδας που υπηρετούσε και χνουδωτό λουλούδι του αγαπημένου του τόπου.

Από τον Ιούλιο του 1943 το κοκκινωπό του πρόσωπο τσουρουφλιζόταν στον ανυπόφορο ήλιο της Λαμίας. Την πρώτη του Σεπτέμβρη ανέλαβε να φέρει εις πέρας μία ακόμη ξεχωριστή αποστολή. Για τον ίδιο η ξυλοκατασκευή που έπρεπε να ολοκληρώσει μέσα σε λίγες ώρες ήταν παιχνίδι. Την πατέντα την είχε έτοιμη από τον παππού του και έκτοτε την ακολουθούσε πιστά για να εξοικονομεί χώρο στην οικογενειακή τους αποθήκη, στην οποία κρεμούσαν σε στοίβες τα αλατισμένα χοιρομέρια για τις ανάγκες του χειμώνα. Μόνο που τώρα, αντί για γουρούνια, προοριζόταν για ανθρώπους. Αυτό δεν άλλαζε πολλά στις βασικές αρχές της κατασκευής, παρά μόνο στις προδιαγραφές.

Ο Φέλτερ είχε εντοπίσει στην πλαγιά του βουνού Γουλινά, λίγο έξω από την Παλαιοβράχα, το απόμακρο χωριό της Σπερχειάδας που ούτε μπορούσε να προφέρει ούτε ήθελε να γνωρίσει, ένα ζευγάρι δέντρων που έστεκε το ένα απέναντι στο άλλο σε απόσταση τριών μέτρων. Η θέση των κορμών ήταν ιδανική. Πήγε στο ξυλουργείο του χωριού,

που είχε ακόμη κατακόκκινη την πόρτα από την έφοδο των ανταρτών την προηγούμενη μέρα και το αίμα των δύο στρατιωτών της Βέρμαχτ που ξεψύχησαν στον ύπνο τους χωρίς να δουν τους δολοφόνους τους.

Διάλεξε το πιο ανθεκτικό δοκάρι για να κάνει τη δουλειά του. Έκανε σήμα στους δύο δεκανείς που τον συνόδευαν στο στενόμακρο ξυλουργείο να κουβαλήσουν το ξανθό μαδέρι, και οι τρεις τους με πολύ κόπο το στερέωσαν ανάμεσα στα δύο δέντρα, ψηλά, στις διχάλες των χοντρών κλαδιών τους. Από μακριά έμοιαζε με αυτοσχέδιο τέρμα ποδοσφαίρου, στο οποίο η οριζόντια δοκός είχε φονικό ρόλο. Τα υπόλοιπα ήταν δουλειά του αποσπάσματος.

Ο υπολοχαγός Χανς Βάλτις, που ακόμη άφριζε για τον χαμό των δύο ανδρών του –γνώριζε ότι, μόλις θα επέστρεφε στη Λαμία, θα τα άκουγε από τους ανωτέρους του για την αμέλεια που επέδειξε στην ασφάλεια των μελών της Βέρμαχτ–, διάλεξε ο ίδιος προσωπικά δέκα άνδρες του χωριού μπαίνοντας από σπίτι σε σπίτι με το περίστροφο Luger στο χέρι.

Ανάμεσα στους μελλοθάνατους, ξεχώρισε τον δάσκαλο Πέτρο Σκαφίδα, ο οποίος ίσα που πρόλαβε να φορέσει τα στρογγυλά σιδερένια γυαλιά πριν αποχαιρετήσει την κυρά του, τον ηλεκτροτεχνίτη Κώστα Κυριαζή, που δεν κατάφερε να ξεφύγει από την πίσω αυλή του σπιτιού, και τον σιδηροδρομικό Θανάση Βαλτέτση, που για κακή του τύχη εκείνο το πρωινό δεν είχε πάει στη δουλειά. Μαζί με άλλους επτά χωριάτες και με τα αυτόματα όπλα των εκτελεστών στα νάτα τους, οι δέκα ανέβαιναν κάθιδροι και με βαριά βήματα τον δικό τους Γολγοθά. Από την πλατεία του χωριού έως το σημείο της πλαγιάς με τα δύο δέντρα και τη δοκό, κάποιες

μαυροφορεμένες ήδη τους μοιρολογούσαν με γοερά κλάματα και προσπαθούσαν να τους ακουμπήσουν λες και με ένα άγγιγμα θα άλλαζαν την τύχη τους.

Ο Βάλτις ακολουθούσε πιστά τις οδηγίες του διοικητή της Βέρμαχτ στη νοτιοανατολική Ευρώπη Αλεξάντερ Λερ: «Κάθε επίθεση εναντίον Γερμανών στρατιωτών θα απαντάται με αντίποινα είτε με τυφεκισμό είτε ακόμα καλύτερα με τον δημόσιο απαγχονισμό επιφανών προσωπικοτήτων του χωριού», είχε γράψει ο στρατηγός στην ημερήσια διαταγή της 14ης Ιουλίου, Ευαγγέλιο από τότε για τους αξιωματικούς. Ο υπολοχαγός διάλεξε την καλύτερη λύση.

Οι δέκα Έλληνες ανέβηκαν ο ένας δίπλα στον άλλο πάνω στα κασόνια που είχε απλώσει ο λοχίας Φέλτερ, κάτω ακριβώς από το οριζόντιο δοκάρι. Αμίλητοι. Δύο στρατιώτες πέρασαν με επιδεξιότητα τις τραχιές θηλιές γύρω από τον λαιμό των πατριωτών. Ο μόνος που ακούστηκε λίγο πριν από το τέλος ήταν ο δάσκαλος· οι άλλοι προσεύχονταν, τα χείλη τους πάλλονταν σε μια προσπάθεια να ολοκληρώσουν εγκαίρως την εσωτερική εξομολόγησή τους. «Η Ελλάδα είναι μεγάλη, ο Θεός ας μας πάρει κοντά Του», φώναξε ο δάσκαλος, έκλεισε τα μάτια και άρχισε να ψέλνει τη δική του προσευχή.

Ο Βάλτις έδωσε το σύνθημα κατεβάζοντας με ορμή το δεξί του χέρι και οι στρατιώτες κλότσησαν με μανία τα κασόνια αφήνοντας να αιωρούνται και να σπαρταρούν τα δέκα κορμιά που έφαχναν μάταια κάπου να στηριχθούν, πριν βρουν μετά από λίγα λεπτά τη μόνιμη θέση τους στο κενό του θανάτου. Ο υπολοχαγός έδωσε στα μέλη του αποσπάσματος διαταγή να αφήσουν τους κρεμασμένους στην

ομαδική αγχόνη για τρία μερόνυχτα, να δουν όλοι οι χωριάτες και οι περαστικοί ότι με τη Βέρμαχτ δεν παίζει κανείς. Καλύτερα να σκοτωθούν πενήντα Έλληνες παρά να χτυπηθεί ένας Γερμανός στρατιώτης.

Η δουλειά είχε γίνει. Ο Βάλτις ανέβηκε στο υπηρεσιακό του αυτοκίνητο και έφυγε προς το στρατηγείο της Λαμίας, όπου θα έδινε τις δικές του εξηγήσεις για τον φόνο των δύο στρατιωτών από τους αντάρτες. Ή καλύτερα από τους συμμορίτες, γιατί ήδη ο Χίτλερ είχε απαγορεύσει τη χρήση του όρου «αντάρτη» σε οποιοδήποτε έγγραφο του Ράιχ.

Την επομένη, από το πρωί κιάλας, ο λοχίας Φέλτερ πήγε μπροστά στο δημιούργημά του για να το καμαρώσει. Ένιωθε ικανοποίηση. Ποτέ δεν είχε δοκιμάσει τόσο βάρος σε μία δοκό, είχε τις αμφιβολίες του για το εάν θα άντεχε. Τη στιγμή της εκτέλεσης φοβόταν μήπως το μαδέρι δεν κρατούσε και έσπαζε στη μέση δίνοντας παράταση ζωής στους δέκα Έλληνες. Εάν συνέβαινε αυτό, θα είχε γελοιοποιηθεί μπροστά σε όλους, ακόμη και στους μελλοθάνατους, που μέσα στον πόνο τους θα γελούσαν χωρίς σταματημό για τον ατζαμής δῆμιο που τους έλαχε στα στερνά τους.

Όμως, όλα είχαν πάει καλά για τον Φέλτερ, που έφυγε για τον άλλο κόσμο με την ικανοποίηση της επιτυχίας όταν η σφαίρα από την ιταλική Beretta θρυμματίσε το κρανίο του. Το πιστόλι που σκότωσε τον Αυστριακό λοχία το κρατούσε στα χέρια του ο Μάνθος Σκαφίδας, ο γιος του δάσκαλου. Ούτε ο ίδιος πίστευε ότι θα κατάφερνε με την πρώτη να σκοτώσει τον εκτελεστή του πατέρα του.

Κρυβόταν στον απέναντι λόφο, ανάμεσα στα ψηλά πουρνάρια που συναντάς μόνο στα βουνά της Ρούμελης.

Βρισκόταν σε απόσταση σαράντα μέτρων από το σημείο όπου στήθηκε η αγχώνη όταν σήκωσε το πιστόλι που είχε προμηθευτεί από έναν Ιταλό στρατιώτη πριν παραδοθεί και αυτός μαζί με το τάγμα του στους Γερμανούς κατακτητές.

Σημάδεψε με προσοχή στο δόξα πατρί τον λοχία και δεν λάθεψε, κάτι είχε μάθει πριν από τον πόλεμο κυνηγώντας λαγούς με τη δίκαινη πιστόλα του παππού Ματθαίου. Δεν πρόλαβε να τον σταματήσει ο Νίκος που στεκόταν δίπλα του, εκείνη τη στιγμή είχε αλλού το μυαλό του, δεν περίμενε ότι ο ξερακιανός Μάνθος θα τραβούσε την Beretta και θα σήκωνε ξανά στο πόδι τους Γερμανούς.

Ήταν ο λοχαγός Νίκος, έτσι τον γνώρισε πριν από δύο ημέρες ο Μάνθος, ή καλύτερα ο απότακτος υπαστυνόμος Νίκος Αγραφιώτης, που πατούσε ξανά τα πατρώα εδάφη είκοσι μήνες μετά τη φυγάδευσή του στην Τουρκία και τη Μέση Ανατολή.

«Τώρα τρέχα», διέταξε ο Αγραφιώτης τον Μάνθο και οι δυο τους με μεγάλες δρασκειλιές κατευθύνθηκαν προς τις πλούσιες φυλλωσιές του βουνού που τους έδιναν κάλυψη. Πίσω τους ακούγονταν οι φωνές των Γερμανών στρατιωτών. Έψαχναν να βρουν πώς προέκυψε ο ξαφνικός θάνατος του λοχία, που το ακέφαλο κορμί του είχε υποκλιθεί μπροστά στα κρεμασμένα κορμιά των δέκα Ελλήνων.

Ο Νίκος με τον Μάνθο δεν σταμάτησαν να τρέχουν προς το βουνό παρά μόνο όταν ένιωσαν ότι η καρδιά τους θα έσπαγε από την κούραση και την αδρεναλίνη. Ο γιος του δάσκαλου, που ήξερε τα κατατόπια, ακολούθησε με κλειστά μάτια τα μονοπάτια της γης που είχε σημαδέψει από παιδί και μαζί με τον Αγραφιώτη χώθηκαν στα σωθικά ενός

μικρού βράχου. Από εκεί οι δυο τους είχαν άφθονη θέα προς την κίτρινη, από τα σωριασμένα στάχυα, πεδιάδα της Σπερχειάδας.

Είχαν γλιτώσει από το απόσπασμα, κανείς Γερμανός δεν θα μπορούσε να ανακαλύψει την κρυψώνα τους, τουλάχιστον για την επόμενη ώρα. Ο Νίκος έβγαλε τα βρετανικά του κιάλια, απόκτημα από έναν νεκρό πια συμπολεμιστή του στο Ελ Αλαμείν, και με αγωνία κοίταξε προς τον δρόμο κάτω στην κοιλάδα. Μπορούσε να διακρίνει ακόμη το καμιόνι, που πριν από λίγο είχε αποσπάσει την προσοχή του και ήταν η αιτία που δεν πρόλαβε την αποκοτιά του Μάνθου να πυροβολήσει τον στρατιωτικό της Βέρμαχτ.

Δεν μπορούσε να ξεχωρίσει πρόσωπα στην καρότσα του φορτηγού, ήταν μακριά, αλλά ήξερε ότι εκεί μέσα ήταν παγιδευμένη. Εκείνη. Στριμωγμένη με τις χωριατοπούλες που είχαν μαζέψει οι Γερμανοί, τρομαγμένη για την τύχη της και προδομένη από όλους. Σε μια στιγμή που έμοιαζε με αιώνα σε γρήγορη κίνηση, σαν να είδε το φωτεινό της πρόσωπο στο μαύρο σκοτάδι της κλούβας. Σαν να έστρεψε εκείνη τη ματιά της επάνω του, ψάχνοντας να τον βρει, να κρατηθεί από κάπου στην απόγνωσή της. Μπορεί πάλι το φοβισμένο βλέμμα της να ήταν γέννημα της φαντασίας του, ένα τέρας που πολιορκούσε το μυαλό του και τον κυνηγούσε σαν ακούραστη Ερινύα για να αποδώσει δικαιοσύνη χωρίς έλεος.

Ο Αγραφιώτης της είχε υποσχεθεί ότι θα την οδηγούσε ξανά στην ελεύθερη Ελλάδα, μα τώρα, προδομένος κι αυτός, ένιωθε ότι είχε κλονίσει την εμπιστοσύνη της, είχε σταθεί ανίκανος να την προστατεύσει. Η Έλλη Δάμογλου,

η γυναίκα που είχε απαρνηθεί τα πάντα για να μείνει κοντά του, βρισκόταν στα χέρια της Βέρμαχτ και κανείς δεν μπορούσε πια να τη σώσει.

Το καμιόνι σήκωσε λίγη ακόμη σκόνη στον κατηφορικό φιδουγυριστό δρόμο πριν εξαφανιστεί από τον ορίζοντα.

«Λοχαγέ, πρέπ' να φύγουμε, οι κερατάδες θα ψάχνουν το β'νο», είπε ο Μάνθος κόβοντας φωνήεντα, όπως συνήθιζε, παρά τις χρόνιες επιπλήξεις του μακαρίτη πια πατέρα του. Λιγνός, στα όρια του καχεκτικού, με το ξανθωπό χνούδι του δεκαοκτάχρονου στο πρόσωπό του, ο Μάνθος σκούντηξε απαλά τον λοχαγό, φοβόταν μήπως κανένας χαφιές φανέρωνε στους Γερμανούς τα μονοπάτια του βουνού.

Ο Νίκος έστρεψε για τελευταία φορά το βλέμμα του δεξιά και με τα κιάλια διέκρινε την ομαδική αγχώνη στη φονική πλαγιά της Παλαιοβράχας. Ακόμη κρέμονταν στο κενό οι δέκα άτυχοι πατριώτες. Η σκέψη του επέστρεψε στην Έλλη, προσπάθησε να μοιραστεί την απόγνωση που θα ένιωθε τώρα η αγαπημένη του στο καμιόνι των Γερμανών χωρίς αυτόν και χωρίς ελπίδα. Μάταια. Ο Αγραφιώτης ένωσε ένα πρωτόγνωρο συναίσθημα που τον έκανε να ριγήσει από δέος. Αν και ανέπνεε, ένιωθε σαν να ήταν ο ενδέκατος της αγχώνης. Ζωντανός αλλά επί ξύλου κρεμάμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ψυχικό

Σάββατο 4 Σεπτεμβρίου 1943, ώρα 10 π.μ.

ΓΙΑ ΤΗ ΜΙΚΡΗ Χάιντρουν Μπρέχερ, το καινούριο της σπίτι στην Αθήνα έμοιαζε με τον δικό της παράδεισο. Από το βροχερό και πολύβουο Βερολίνο βρισκόταν στην ηλιόλουστη και ξένοιαστη, για όλα τα παιδιά των Γερμανών διπλωματών, Αθήνα. Την πρώτη φορά που άκουσε τη λέξη «Ελλάδα» ήταν πριν από δύο μήνες, κρυμμένη πίσω από την πόρτα του παιδικού της δωματίου. Στην άλλη πλευρά τσακωνόνταν ο πατέρας της, Χούμπερτ Μπρέχερ, με τη μητέρα της Μαργκαρέτε Σολ. Η μικρή άκουγε αλλά δεν μιλούσε, όπως συνήθιζε κάθε φορά που ξεκινούσαν οι φωνές στο σπίτι.

Ο Μπρέχερ μόλις είχε ανακοινώσει στη γυναίκα του ότι είχε αποδεχτεί την τιμητική, όπως είπε με έμφαση ανασηκώνοντας το ένα φρύδι του, πρόταση που είχε υποβάλει ο ίδιος ο υπουργός Εξωτερικών Γιοάχιμ φον Ρίμπεντροπ. Η κυβέρνηση τον είχε επιλέξει για να αναλάβει τη θέση του πρώτου συμβούλου στον ειδικό πληρεξούσιο του Ράιχ στην Αθήνα Γκύντερ Άλτενμπουργκ.

Η Μεσόγειος αποκτούσε ειδικό βάρος στην πλάστιγγα των στρατιωτικών επιχειρήσεων του Άξονα και για τον φιλόδοξο διπλωμάτη από το Μόναχο Χούμπερτ Μπρέχερ μια νέα

αποστολή στην Ελλάδα θα μπορούσε να είναι ο προθάλαμος για την ανέλιξη του στα ανώτερα κυβερνητικά κλιμάκια του Βερολίνου. Ήδη φανταζόταν τον εαυτό του μελλοντικό πρέσβη σε μια μεγάλη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα και ας ήταν μόλις τριάντα πέντε ετών. Χωρίς αμφιβολία, η Αθήνα ήταν η ευκαιρία της ζωής του και δεν θα την κλοτσούσε για ένα συζυγικό καβγαδάκι. Ή ακόμη και για έναν τρικούβεργο καβγά.

Η γυναίκα του, Μαργκαρέτε Σολ, επιβεβαίωσε τον εκρηκτικό της χαρακτήρα μόλις άκουσε τα νέα της προαγωγής. Στρίγκκλισε σαν να είχε δει ποντικό στο σαλόνι και ένιωσε για άλλη μια φορά τα τελευταία χρόνια ότι ο άνδρας της είχε αλλάξει προτεραιότητες στη ζωή του. Πάνω από όλα η καριέρα του, μετά η κόρη του και ακολούθως η γυναίκα του, αν και η ίδια δεν ήταν απολύτως σίγουρη ότι διατηρούσε ακόμη την τρίτη θέση.

Η Μαργκαρέτε είχε συνηθίσει την ωραία ζωή στο Βερολίνο, αισθανόταν όμορφα περνώντας τα απογεύματά της με τις παρέες της πρωσικής αριστοκρατίας, αντιπαθούσε την πολιτική και φοβόταν τα αεροπορικά ταξίδια. Μετά το ακαριαίο ξέσπασμα υστερίας κατάλαβε ότι δεν θα μπορούσε να αλλάξει την πορεία των πραγμάτων. Εάν στεκόταν εμπόδιο στην καριέρα του άνδρα της, απλώς θα την αγνοούσε. Και αυτό δεν το άντεχε στα τριάντα χρόνια της, ύστερα από επτά χρόνια γάμου, στον πρώτο σταθμό κρίσης των ζευγαριών.

Λίγες εβδομάδες μετά την άφιξή τους στην Αθήνα, η Μαργκαρέτε είχε αλλάξει άποψη. Όχι γιατί ανέβηκε στην κλίμακα προτεραιοτήτων του συζύγου της, ούτε γιατί πλασαρίστηκε,

εύκολα και γρήγορα, στα σαλόνια των μελών της γερμανικής αποστολής των Αθηνών. Όλα είχαν σχέση με την κόρη της, Χάιντρουν. Τη χαϊδεμένη της Χάιντι, που αμέσως αγάπησε το νέο της σπίτι και λάτρεψε το φωτεινό ελληνικό καλοκαίρι με τις μεγάλες μέρες και τις μικρές νύχτες. Η Χάιντι είχε κλείσει τα έξι της χρόνια τον Απρίλιο και οι ξανθές της μπούκλες, κληρονομιά από τη μητέρα της, έλαμπαν κάθε πρωί όταν οι ακτίνες του ήλιου έμπαιναν ορμητικά στο δωμάτιό της.

Η Μαργκαρέτε παραδέχτηκε ότι είχε κάνει λάθος. Η Ελλάδα ήταν πανέμορφη και η κόρη της γελούσε τόσο συχνά, που την έκανε γρήγορα να διασκεδάσει τις ανησυχίες της για τον νέο της οικογενειακό προορισμό και να βγάλει από τη μνήμη της τα πολύβουα καφέ του Βερολίνου. Μέχρι εκείνο το πρωινό του Σαββάτου, που η ζωή της οικογένειας του διπλωμάτη Μπρέχερ άλλαξε για πάντα.

Η Χάιντι είχε ξυπνήσει από νωρίς και περίμενε με ανυπομονησία την άδεια της μητέρας της για να τρέξει στον κήπο και να παίξει με τον πιστό της φίλο. Τον Κώστα, τον πεντάχρονο γιο του κηπουρού τους, που κάθε Σάββατο ερχόταν για να περιποιηθεί τα δέντρα της οικίας στο Ψυχικό και να καθαρίσει τον κήπο. Η Χάιντι πάντα ήθελε ένα αδελφάκι, παρακαλούσε τον Θεό να φέρει ένα μωρό στη μητέρα της, όμως οι προσευχές της δεν εισακούονταν. Ούτε από τον Θεό, ούτε από τη μητέρα της, ούτε καν από τους πελαργούς, που έφτιαχναν τις ξύλινες φωλιές τους στις εξοχές του Βερολίνου, αλλά όχι στην κρεβατοκάμαρα των γονιών της.

Όμως, στην Αθήνα είχε βρει τον αδελφό που επιζητούσε. Ο Κώστας ήταν έναν χρόνο μικρότερός της, μελαχρινός,

κοντούλης και αδύνατος, όπως όλα τα παιδιά της Ελλάδας που πέρασαν ξώφαλτα τον εφιάλη του λιμού. Από την πρώτη στιγμή που τον είδε, αρχές Αυγούστου, να συνοδεύει τον πατέρα του στον κήπο και να κρατά αδέξια τον κουβά με το χώμα, η Χάιντι έτρεξε να τον γνωρίσει. Και από τότε τα δύο παιδιά έγιναν αχώριστα. Όταν μάλιστα η μάνα του Κώστα πήγαινε στο σπίτι του Γερμανού διπλωμάτη για να το συμμαζέψει ύστερα από δεξίωση, η μικρή τρελαινόταν από τη χαρά της για το ανέλπιστο δώρο να βρεθεί μαζί με το «αδελφάκι» της από την Ελλάδα.

Τα δυο τους δεν μπορούσαν να μιλήσουν την ίδια γλώσσα, αλλά με τις αστείες χειρονομίες τους συνεννοούνταν σαν να ήξερε η Χάιντι ελληνικά και ο Κωστάκης γερμανικά. Η αθωότητα ήταν το στοιχείο που τους ένωνε χωρίς να μπαίνουν ανάμεσά τους άγνωστες λέξεις ή χρωματιστές σημαίες. Η Χάιντι τον πρόσεχε σαν να ήταν ο μονάκριβος αδελφός της και ο Κώστας χαιρόταν που μπορούσε να παίξει στο τεράστιο σπίτι των Γερμανών με το ξανθό κορίτσι και το κουτί με τα γλυκά μπισκότα στη βεράντα.

Εκείνο το Σάββατο τα δύο παιδιά έπαιζαν από το πρωί κρυφτό. Ήταν η σειρά της Χάιντι να τα φυλάξει. Έκλεισε τα μάτια με τα χέρια της στραμμένη στον τοίχο, και αντί να μετρήσει μέχρι το δέκα, προτίμησε να πει το τραγούδι που της είχε μάθει η γκουβερνάντα της στο Βερολίνο μέχρι να κρυφτεί ο Κώστας και αυτή να τον ξετρυπώσει, όπως έκανε πάντα. Οι κρυψώνες μπροστά ή πίσω από την αυλή ήταν πολλές και αυτή τη φορά ο Κωστάκης είχε κρυφτεί για τα καλά. Η Χάιντι έκανε τον γύρο του σπιτιού, είδε τον κηπουρό να κλαδεύει τις τριανταφυλλiές στο πίσω μέρος

της αυλής, αλλά τον γιο του δεν μπορούσε να τον εντοπίσει. Είχε αρχίσει να βαριέται, έφτιαξε τη γαλάζια στέκα στα μαλλιά της που από το τρέξιμο είχε φύγει από τη θέση της και ξεφύσησε από απογοήτευση. Έπρεπε να τον βρει γρήγορα, ήθελε και αυτή με τη σειρά της να κρυφτεί, είχε βρει μια νέα κρυψώνα πίσω από μια γέριχη ελιά.

Λίγο πριν τα παρατήσει και αρχίσει να φωνάζει το όνομά του, το πρόσωπό της φωτίστηκε. Είδε το έξυπνο μούτρο του Κωστάκη εκτός αυλής. Όχι, δεν έπαιζε τίμια. Θα τον μάλωνε άγρια στα γερμανικά, είχε παραβεί τους κανόνες, βγήκε στον δρόμο, θα τους τιμωρούσαν οι μεγάλοι. Ο Κώστας στεκόταν όρθιος στο πίσω κάθισμα ενός μαύρου αυτοκινήτου που είχε σταθμεύσει στη γωνία του σπιτιού. Η πόρτα του αυτοκινήτου ήταν ανοιχτή και η Χάιντι είδε τον μικρούλη φίλο της να τη χαιρετάει κουνώντας τα χέρια του. Πήγε διστακτικά κοντά του – του τα είχε μαζεμένα. Πριν προλάβει να τον μαλώσει για την αταξία του, ένωσε ένα μεγάλο χέρι να της κλείνει το στόμα και ένα δεύτερο να τη σηκώνει από τη μέση και να τη ρίχνει με δύναμη δίπλα στον Κώστα, που τώρα έκλαιγε σπαρακτικά. Ο άγνωστος άνδρας έκλεισε με φόρα την πίσω πόρτα και κάθισε στη θέση του συνοδηγού. Έκανε σήμα στον οδηγό να φύγουν. Το μαρσάρισμα του αυτοκινήτου κάλυπτε το κλάμα των δύο παιδιών, όταν η Μαργκαρέτε Σολ βγήκε στο μπαλκόνι του δωματίου της για να δει την κόρη της. Κρατούσε ένα φλιτζάνι τσάι στα χέρια της και έψαξε με τη ματιά της δεξιά κι αριστερά να βρει τη μονάκριβή της. Διαισθάνθηκε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά και για μια ακόμη φορά στην ιστορία της ανθρώπινης φύσης το μητρικό ένστικτο δεν είχε λαθέψει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Βόρεια Εύβοια

Κυριακή 5 Σεπτεμβρίου 1943, ώρα 8 π.μ.

ΟΙ ΚΕΦΑΛΕΣ ΕΙΝΑΙ ένας μικρός ερημικός κολπίσκος ανατολικά της Ιστιαίας, στην ακτογραμμή της βόρειας Εύβοιας. Λέγεται ότι πήρε την ονομασία του από τις νεκροκεφαλές των Περσών και των Ελλήνων που ξεβράζονταν εκεί από τα ρεύματα του Αιγαίου, μήνες ή ακόμη και χρόνια μετά τη ναυμαχία του Αρτεμισίου, το 480 π.Χ.

Τότε οι Έλληνες είχαν καθυστερήσει την κάθοδο των Περσών στην Αθήνα και κυρίως είχαν καταλάβει ότι ούτε τα πλήθη των πλοίων, ούτε οι παιάνες και οι ιαχές των βαρβάρων μπορούσαν να επηρεάσουν την έκβαση μιας μάχης. Το πρωτοέμαθαν στο Αρτεμίσιο, το έκαναν πράξη λίγες εβδομάδες αργότερα στη Σαλαμίνα, το επανέλαβαν πολλές φορές από τότε με τελευταία τον χειμώνα του '40 στα βουνά της Πίνδου.

Τώρα στις Κεφάλες είχε βρει το δικό του καταφύγιο ο Νίκος Αγραφιώτης. Και αυτός, χωρίς να ξέρει τα παιχνίδια της μοίρας, ακολουθούσε την πορεία του Ξέρξη. Από τις εκβολές του Σπερχειού, λίγο έξω από τις Θερμοπύλες, με ένα καϊκι και εισιτήριο δύο χρυσές λίρες, μία γι' αυτόν και μία για τον Μάνθο Σκαφίδα που του είχε φορτωθεί μετά

την αποκοτιά να πυροβολήσει τον δῆμιο του πατέρα του, πέρασαν στην απέναντι πλευρά του Μαλλιακού και μπήκαν στα στενά του Αρτεμισίου. Ταξίδευαν όλο το βράδυ με την αστροφεγγιά να τους καθοδηγεί ανατολικότερα και τη ματιά τους καρφωμένη διαρκώς στα νερά μην ξεπροβάλει από τον βυθό, σαν ακέφαλο σιδερένιο τέρας, κάποιο από τα γερμανικά υποβρύχια που όργωναν το Αιγαίο.

Ο καϊκιέρης τούς παράτησε ξημερώματα στις Κεφάλες, δεν ήθελε να τους αφήσει στο λιμανάκι των Ωρεών, όπως του ζήτησε ο Αγραφιώτης. «Εκεί έχει Γερμανούς, δεν θα ρισκάρω εγώ το βιος μου για σας τους δύο», τους το ξέκοψε ο γερο-καπετάνιος, που κάθε τόσο έφτυνε στη θάλασσα λες και την καταριότητα. Ο Αγραφιώτης, εάν δεν είχε την ανάγκη του, θα τον έπιανε από τον λαιμό και με ικανοποίηση θα τον βουτούσε στο απέραντο γαλάζιο πτυελοδοχείο του.

Ο Νίκος, σαν τον Ξέρξη, είχε πετύχει τη δική του πύρρειο νίκη στις Θερμοπύλες. Έμεινε ζωντανός μετά το μπλόκο στους πρόποδες του Γουλινά, όμως είχε χάσει πολλά. Η ζωή του, σαν του Λεωνίδα αυτή τη φορά, σημαδεύτηκε από τον δικό του Εφιάλτη που τον πρόδωσε και έστειλε την Έλλη Δάμογλου στα καμιόνια των Γερμανών και από εκεί στο άγνωστο.

Ο Μάνθος δίπλα του, κοντός και ξερακιανός, έτρεμε σαν το ψάρι· ακόμη δεν είχε συνέλθει από τα φονικά στο χωριό, η εικόνα του πατέρα του στην αγχόνη τον είχε στοιχειώσει, έκλαιγε με αναφιλητά.

«Για πες μου τώρα, πού έμαθες τόσο καλό σημάδι και τον ξάπλωσες με τη μία;» τον ρώτησε ο Αγραφιώτης, για να αποδιώξει την οδύνη που βασάνιζε τον μικρό.

«Στο κυνήγι», απάντησε κοφτά ο Μάνθος, ξαφνιασμένος από το ενδιαφέρον του λοχαγού.

«Με ποιους είσαι, ρε; ΕΛΑΣίτης;» συνέχισε ο Αγραφιώτης, με το γνώριμο από παλαιά ανακριτικό του ύφος.

«Όχι, του ΕΔΕΣ», απάντησε ο Μάνθος, τα μάγουλά του πήραν λίγο κόκκινο χρώμα, τα μάτια του στράγγιξαν.

«Και πώς έγινε αυτό; Στα βουνά της Ρούμελης μόνο ΕΛΑΣίτες συνάντησα», επέμεινε ο Αγραφιώτης, που ήθελε να μάθει πώς μοιράζονταν οι αντάρτες τα χωριά στο βουνό.

Ο μικρός χασκογέλασε, ξέχασε για λίγο τον πόνο του.

«Τράβηξα να πάω στον ΕΛΑΣ, αλλά μόλις με είδαν έτσι λιγνό, είπαν ότι δεν κάνω γι' αυτούς και με παράτησαν στο χωριό. Την επόμενη βδομάδα πέρασε ένας λόχος του Ζέρβα, απ' τον ΕΔΕΣ, ζήτησα να μπω και με δέχτηκαν».

«Πώς τα κατάφερες; Θέριεψες ξαφνικά;» ρώτησε ο Αγραφιώτης και τον χτύπησε στην πλάτη.

«Μπα, τους είπα ότι ξέρω γράμματα, κοτζάμ γιος δασκάλου είμαι. Με έκαναν ταμιά, να πηγαινοφέρνω λίρες στα χωριά, εκεί που μου 'λεγαν», είπε ο Μάνθος, που ήδη ένιωθε σπουδαίος να στέκεται απέναντι στον λοχαγό και να δίνει απαντήσεις. «Ξέρ'ς», συνέχισε μόνος του, «έχω μια κρυφώνα για τις λίρες που δεν τη βρίσκουν οι Γερμανοί, όσους ελέγχους κι αν κάνουν», είπε και με μια επιδέξια κίνηση έβαλε τα δάκτυλά του στο στόμα. Από το δεξί του μάγουλο έβγαλε σαν ταχυδακτυλουργός σε παρισινό βαριετέ δύο χρυσές λίρες. Επανέλαβε την ίδια κίνηση και στο άλλο μάγουλο και ξετρύπωσε ακόμη δύο χρυσά νομίσματα· αν ήταν σε παράσταση, θα κέρδιζε το ζωηρό χειροκρότημα του κοινού.

«Έχω ένα ταλέντο· μπορώ να μιλάω και με το στόμα γεμάτο λίρες χωρίς να με καταλαβαίνει κανείς», είπε με περηφάνια ο Μάνθος και ο Αγραφιώτης χαμογέλασε για τις ικανότητες του ταμιά που είχε μπροστά του.

Τα γέλια κόπηκαν, όταν ο Νίκος διέκρινε ένα μικρό καΐκι να μπαίνει στον κολπίσκο από την πλευρά του Αιγαίου. Ο Μάνθος έτρεξε να κρυφτεί χωρίς να περιμένει διαταγές.

«Μακάρι να είναι αυτός», ψιθύρισε ο Αγραφιώτης και χώθηκε στα αγριόχορτα που είχαν θεριέψει έως την αμμου-
δερή των Κεφαλών.

Από το καΐκι κατέβηκαν δύο άνδρες, κι ο καπετάνιος, πριν καλά καλά οι επιβάτες του πατήσουν στεριά, έστριψε απότομα την ξύλινη λαγουδέρα και το σκαρί με μουγκρητό που θύμιζε καζάνι έτοιμο να εκραγεί εξαφανίστηκε τόσο γρήγορα όσο είχε εμφανιστεί στην παραλία.

Ο Αγραφιώτης αναγνώρισε αμέσως τον πιο κοντό, από το παχύ μουστάκι και τα λιγοστά μαλλιά του, που βγήκε από τα αγριόχορτα με προτεταμένο το βρετανικό του τουφέκι Lee Enfield, ενώ δεν ήταν σίγουρος για τον δεύτερο.

«Λοχαγέ, κάτω το όπλο, είναι δικός μας», είπε στον Αγραφιώτη ο γνώριμός του.

«Επιτέλους, Λουκά, σε βρήκα», τον αγκάλιασε ο Νίκος και κοίταξε με περιέργεια τον άλλον, που στεκόταν χωρίς να μιλά. Δεν είχε ξεχάσει το αστυνομικό του παρελθόν.

«Ο Βαγγέλης είναι από αυτά τα μέρη, θα μας βοηθήσει να φύγουμε», είπε ο Λουκάς και χτύπησε φιλικά τον ώμο του νεαρού που στεκόταν δίπλα του για να καθησυχάσει τον Αγραφιώτη. Ο Βαγγέλης δεν ήταν πάνω από τριάντα, φορούσε μαύρη τραγιάσκα που σκοτεινίαζε ακόμη

περισσότερο το πρόσωπό του, γκρίζο πουκάμισο και μαύρο παντελόνι, βρεγμένο μέχρι το γόνατο, ενώ το τσιγκελωτό του μουστάκι ξεχώριζε από μακριά. Πράγματι, έμοιαζε με ντόπιο χωρικό.

Δίπλα του στεκόταν ο Λουκάς Καρυπίδης, ταγματάρχης του Ελληνικού Στρατού και σύνδεσμος των Βρετανών. Είχε τη φινέτσα κοσμοπολίτη, την οποία δεν έχανε ούτε στα βαλτόνερα των Κεφαλών.

Πριν από τον Πόλεμο είχε υπηρετήσει στα μεγάλα σαλόνια της βασιλικής οικογένειας, του άρεσε η καλή ζωή, αλλά εκεί που διακρίθηκε ήταν στο πεδίο των μαχών. Στην Κορυτσά και στο Αργυρόκαστρο. Ήταν από τους πρώτους του ελληνικού στρατεύματος που έφυγαν για Μέση Ανατολή τον Απρίλιο του '41 με την εισβολή των Γερμανών στην Ελλάδα.

Κάποιοι στα καφενεία της Αλεξάνδρειας έλεγαν ότι ο Καρυπίδης ήταν ο φύλακας-άγγελος του διοικητή της Τραπεζής της Ελλάδος Κυριάκου Βαρβαρέσου στο ταξίδι μεταφοράς του χρυσού της πατρίδας από τα θησαυροφυλάκια της Αθήνας προς μια άγνωστη σε όλους χώρα της Αφρικής.

Ο ίδιος, όταν άκουγε αυτά τα λόγια, δεν απαντούσε, μόνο χαμογελούσε και ζητούσε από τον σερβιτόρο να του φέρουν ακόμη ένα ποτήρι κόκκινο κρασί. Για να πει στην υγεία των γνωστών και άγνωστων μαχητών του έθνους. Και για τον Βαρβαρέσο, που αποδείχτηκε άξιος κεντρικός τραπεζίτης και όπως ένας μπαρουτοκαπνισμένος καπετάνιος φυγάδευσε τον ελληνικό χρυσό σε μέρη απάνεμα και ασφαλή.

Τον Αγραφιώτη τον γνώρισε στην έδρα της εξόριστης κυβέρνησης στο Κάιρο, τον είχε ξεχωρίσει αμέσως από τους υπόλοιπους νέους αξιωματικούς της 1ης Ταξιαρχίας για

την πειθαρχία και την ερευνητική διάθεση που επεδείκνυε ακόμη και όταν επρόκειτο να αντιμετωπίσει συνηθισμένα πειθαρχικά πταίσματα μεθυσμένων φαντάρων.

Ήξερε για την αποστολή του στη Ρούμελη και ήταν ο άνθρωπος του Σχεδίου Β. Όταν δηλαδή δεν θα πήγαιναν καλά τα πράγματα στο βουνό. Πρώτο σημείο συνάντησης στη βόρεια Εύβοια ήταν οι Ωρειοί, δεύτερο οι Κεφάλες, τρίτο δεν υπήρχε. Εάν δεν βρίσκονταν στα δύο πρώτα, ο Καρυπίδης θα θεωρούσε τον Αγραφιώτη νεκρό ή το αντίστροφο. Όμως, τώρα οι δυο τους στέκονταν εκεί, ζωντανοί, δεν χρειάστηκε να φτάσει κανείς τους στο τρίτο σημείο.

«Καλύτερα να πηγαίνουμ', το Ξηροχώρ' είναι γεμάτο Γερμανούς. Ξέρω ένα μέρος που δεν θα μας ενοχλήσουν», είπε ο Βαγγέλης και οι υπόλοιποι συμφώνησαν σιωπηρώς. Ήταν όμως η σειρά του Λουκά να βγάλει περίστροφο, όταν άκουσε το θρόισμα των φύλλων στα δεξιά του.

«Όχι, Λουκά», φώναξε ο Αγραφιώτης και κατέβασε το χέρι του ταγματάρχη πριν πατήσει τη σκανδάλη. Εκείνη τη στιγμή βγήκε από τα πουρνάρια ο καχεκτικός Μάνθος, με φοβισμένο το βλέμμα και τα χέρια ψηλά.

«Ποιος είναι ετούτος πάλι;» ρώτησε ο ταγματάρχης με ένα αμυδρό χαμόγελο στο πρόσωπό του.

«Πατριώτης κι αυτός, δυστυχισμένος, θα 'ρθει μαζί μου, θα σου εξηγήσω», τον καθησύχασε ο Αγραφιώτης, και όλοι τους χωρίς να μιλήσουν ακολούθησαν τον ντόπιο Βαγγέλη που θα τους οδηγούσε στο ασφαλές καταφύγιο του τόπου του.

Περπατούσαν σχεδόν είκοσι λεπτά μέσα από τις ψηλές καλαμποκιές που δεν είχαν πια δεμένο τον καρπό τους παρά μόνο τα ξεραμένα μουστάκια τους. Το άρωμα από

το ανθισμένο γλυκάνισο χάιδευε τη μύτη τους· τον καλό καιρό, δηλαδή όχι πολλά χρόνια πριν, θα το τρυγούσαν στα καφενεία.

Βράχηκαν ξανά μέχρι τα γόνατα όταν διέσχισαν ένα στενό ρυάκι, που κρατούσε ακόμη νερό, αν και εκείνο το καλοκαίρι της Εύβοιας ήταν μακρύ και άνυδρο. Οι πηγές ήταν κοντά.

«Εδώ 'μαστε καλά», ψιθύρισε ο Βαγγέλης και τους έδειξε το μικρό ξωκλήσι που έστεκε μπροστά τους, στη μέση του πουθενά, ζωσμένο από πλατάνια που τα κλαδιά τους έφταναν μέχρι τους τοίχους της εκκλησίας, και από κυπαρίσσια που έστεκαν σαν άγρυπνοι φρουροί, ταγμένοι στην αιώνια πίστη.

Ερεύνησαν περιμετρικά την περιοχή και έτρεξαν προς το ξωκλήσι, κοιτάζοντας δεξιά κι αριστερά για τυχόν ανεπιθύμητες συναντήσεις. Ο Βαγγέλης χτύπησε πρώτος την ξύλινη πόρτα του ναού, δεν αποκρίθηκε κανείς και μπήκε μέσα κάνοντας τον σταυρό του για παν ενδεχόμενο. Ακολούθησαν ο Αγραφιώτης, ο Μάνθος και τελευταίος μπήκε ο ταγματάρχης Καρυπίδης. Ήταν μόνοι τους, ακόμη και τα λιγοστά κεριά παρέμεναν σβηστά, σφηνωμένα στα μπρούτζινα μανουάλια.

Θα μπορούσαν να μιλήσουν άφοβα. Ξεφύσησαν με ανακούφιση και κάθισαν γύρω από την εικόνα της Παναγίας που βρισκόταν μπροστά από το ιερό.

«Την εκκλησιά μας αυτή τη λένε Παναγία Ντινιούς», πήρε τον λόγο ο Βαγγέλης και εξήγησε: «Στα χρόνια της μεγάλης σκλαβιάς ένας Έλληνας βρήκε καταφύγιο εδώ κυνηγημένος από τους Τούρκους. Αυτοί που τον κυνηγούσαν όμως

τον είδαν να μπαίνει στην εκκλησιά και ένας Τούρκος που δεν λογάριαζε από θρησκείες και χριστιανοσύνη όρμησε αφηνιασμένος στο ξωκλήσι και τον πυροβόλησε. Ο Έλληνας κρυβόταν πίσω από αυτή την εικόνα της Παναγιάς. Η σφαίρα βρήκε στο πρόσωπο την Αγία Μητέρα και γύρισε πίσω στο κεφάλι του άπιστου Τουρκαλά που έπεσε νεκρός», είπε με δέος ο Βαγγέλης και σταυροκοπήθηκε ξανά για το θαύμα που περιέγραφε.

«Ντινιούς στα τούρκικα σημαίνει “επιστροφή”, σαν τη σφαίρα που χάρισε τη ζωή στον Έλληνα», συνέχισε και πήρε το εικόνισμα στα χέρια του. «Να, εδώ φαίνεται το σημάδι από το βόλι του Τούρκου στην Παναγιά», τους έδειξε τη μαύρη από το μπαρούτι τρύπα στην εικόνα για να τους πείσει.

«Βαγγέλη, άσε την Παναγιά στη θέση της, μπορεί να χρειαστεί και πάλι να κάνει το θαύμα της, ο τόπος είναι γεμάτος Γερμανούς που πυροβολούν χωρίς προειδοποίηση», είπε ο Αγραφιώτης και ο χωρικός υπάκουσε γρήγορα αφήνοντας το εικόνισμα με ευλάβεια. Πάντα υπάρχει η ελπίδα της επιστροφής, ακόμη κι όταν πρόκειται για σφαίρα που έχει φύγει από τη θάλαμη.

Ο ταγματάρχης Καρυπίδης έκανε σήμα στον Αγραφιώτη να τον ακολουθήσει μέσα στο ιερό και με ύφος αξιωματικού προς οπλίτες έδωσε εντολή σε Βαγγέλη και Μάνθο να έχουν τα μάτια τους δεκατέσσερα για Γερμανούς ή καραμπινιέρους. Το ιερό ήταν μια στενόμακρη λωρίδα, όπως στα περισσότερα ξωκλήσια. Μέσα ξεχώριζε η Αγία Τράπεζα από

ξύλο ελιάς, καλυμμένη από ένα κεντητό άσπρο αντιμήνσιο. Πάνω της ένα πολυκαιρισμένο Ευαγγέλιο, και στη γωνιά ένας μεγάλος ξύλινος σταυρός με τον Ιησού. Ο Καρυπίδης και ο Αγραφιώτης κάθισαν σταυροπόδι μπροστά από την Τράπεζα. Ο ταγματάρχης περίμενε τον Νίκο να αρχίσει την εξομολόγηση.

«Δεν πήγαν καλά τα πράγματα, ο έλεγχος χάθηκε από την πρώτη μέρα που φτάσαμε στο χωριό, η καχυποψία για το ποιοι είμαστε και με ποιους μας διέλυσε από την αρχή», είπε ο Νίκος με σταθερή φωνή που αντηχούσε πίκρα. «Το χωριό ήταν μοιρασμένο στα δύο, ο σύνδεσμος που μας πήγε εκεί προσπάθησε να μας βγάλει από τις κακοτοπιές, αλλά απέτυχε. Τη μέρα που θα κινούσαμε για Καρπενήσι έγινε το κακό. Οι Γερμανοί έστησαν μπλόκα μετά την έφοδο των ανταρτών στο εργοστάσιο, ξεκίνησαν τα αντίποινα, κρέμασαν πατριώτες. Μετά από όλα αυτά η συνάντηση των μεγάλων στο βουνό δεν έγινε, οι φατρίες είχαν υπερισχύσει. Από εκείνη τη στιγμή έψαχνα τρόπο για να ξεφύγω».

«Θα έχεις ακούσει», κόμπιασε για λίγο ο Αγραφιώτης αλλά συνέχισε, «ότι η Έλλη παγιδεύτηκε, κάποιος χαφίης την έδωσε στους Γερμανούς και από εκείνη την ημέρα την έχασα, δεν ξέρω πού βρίσκεται κι αν ζει τώρα που μιλάμε», ψιθύρισε και κοίταξε προς τον Εσταυρωμένο, που είχε το αιώνια θλιμμένο βλέμμα, σαν να παρακολουθούσε κι Εκείνος τα λόγια του και να τον συμπονούσε.

Ήταν η σειρά του Καρυπίδη να πάρει τον λόγο μετά την εξομολόγηση του Αγραφιώτη και σαν πνευματικός να αποφασίσει για το μέλλον του.

«Νίκο, με είχε ενημερώσει το αρχηγείο για τα περισσότερα

από όσα μου είπες. Λυπάμαι ειλικρινά για την Έλλη, θα προσπαθήσω να μάθω πού την πήγαν τα σκυλιά, όμως καταλαβαίνεις ότι η αποστολή μας δεν πρέπει να μείνει στη μέση. Μετά από όσα συνέβησαν εκεί πάνω έχω λάβει νέες οδηγίες που πρέπει να σ' τις μεταφέρω. Και θέλω να με ακούσεις προσεκτικά, χωρίς διακοπές και αντιρρήσεις», είπε ο Καρυπίδης με κοφτό ύφος που ξάφνιασε τον Αγραφιώτη. «Ο σκοπός μας παραμένει ο ίδιος. Να διεισδύσουμε στις γραμμές του εχθρού, να μάθουμε για τις κινήσεις του στόλου και του στρατού τους, να σπάσουμε τον κώδικα επικοινωνίας που έχουν για να στέλνουν πληροφορίες σε Μέση Ανατολή και Βερολίνο. Όμως, τώρα η κατάσταση έχει αλλάξει, στο βουνό δεν μπορείς να ξαναπάς, σε έχουν σημαδέψει εχθροί και φίλοι. Οι πρώτοι σε περιμένουν με τα όπλα τους στραμμένα στον κρόταφό σου, οι άλλοι δεν είναι ικανοί να σε βοηθήσουν».

Ο Καρυπίδης προσπαθούσε να είναι πειστικός· και ο ίδιος δυσκολευόταν να πει αυτό που περίμενε τον Αγραφιώτη. Πήρε βαθιά ανάσα και αποφάσισε να το ξεστομίσει: «Νίκο, το Στρατηγείο έχει για εσένα μια ειδική αποστολή. Η οργάνωση στην Αθήνα που μας δίνει πολύτιμες πληροφορίες για τη δράση και τα σχέδια των Γερμανών έχει αποδεκατιστεί από μια ομάδα ρουφιάνων που δρα μέσα στην Ειδική Ασφάλεια. Ήσουν χρόνια στην αστυνομία, ξέρεις το ποιόν τους, όμως τελευταία τα πράγματα έχουν χειροτερέψει. Η δοτή κυβέρνηση Ράλλη έχει μαζέψει στην Ειδική κάθε καρδιάς καρύδι. Στο όνομα της εξόντωσης των κομμουνιστών, από τον Ιούνιο και μετά, ο Ράλλης, που απορώ πώς καταδέχτηκε να γίνει μαριονέτα των Γερμαναράδων, συγκρότησε Ευζωνικά Τάγματα Ασφαλείας. Τους έδωσε μάλιστα κάποια

πανάρχαια τουφέκια Mannlicher, αλλά είμαι σίγουρος ότι σύντομα οι Γερμανοί θα τους επιτρέψουν να πάρουν καλύτερο οπλισμό. Βλέπεις, η αλληλοεξόντωση των Ελλήνων βολεύει τα σχέδιά τους για να παραμένουμε υπόδουλοι», είπε με αγανάκτηση ο Καρυπίδης, ενώ ο Αγραφιώτης τον κοιτούσε με βλέμμα ολοένα και πιο επιφυλακτικό.

«Νίκο, υπάρχει μια νέα νομοθεσία που διευκολύνει την κατάταξη στα σώματα ασφαλείας. Ο Ράλλης έχει κηρύξει γενική αμνηστία με σκοπό να στρατολογήσει εθελοντές αδιαφορώντας αν είναι μαχαιροβγάλτες ή μπράβοι. Πρέπει να διεισδύσουμε και να τους σταματήσουμε πριν κάνουν μεγαλύτερο κακό στην πατρίδα».

Δεν πρόλαβε να συνεχίσει, ο Αγραφιώτης τον διέκοψε απότομα: «Ταγματάρχα, δεν καταλαβαίνω πού το πας και δεν μου αρέσει καθόλου η κουβέντα σου. Θα με τυύσεις τσολιά; Θες να με κάνεις προδότη και να με φτύνουν όσοι με ξέρουν;» Είχε εκνευριστεί από τους ανήθικους υπαινιγμούς του Καρυπίδη, δεν ήθελε πολύ για να βγάλει το περιστροφό μέσα στο ιερό, δεν πίστευε αυτά από άκουγε από τον ανώτερό του.

«Νίκο, ηρέμησε», προσπάθησε να τον καθησυχάσει ο Καρυπίδης, που ήξερε κι αυτός τον εκρηκτικό χαρακτήρα του Αγραφιώτη. «Δεν θα τολμούσα ποτέ να σου προτείνω κάτι τέτοιο, όμως μην ξεχνάς ότι είμαστε σε πόλεμο. Διπλό πόλεμο, απέναντι στους κατακτητές και στους δωσίλογους που προδίδουν το ελληνικό όνομα. Δεν χρειάζεται να πας στα Τάγματα Ασφαλείας, η αποστολή σου είναι διαφορετική», είπε ο Καρυπίδης και συνέχισε την προσπάθεια να κατευνάσει τα νεύρα του Αγραφιώτη: «Αυτό που σου

αναθέτουμε δεν είναι να προδώσεις την πατρίδα, αλλά να την απαλλάξεις από ορισμένα καθάρματα που έχουν πάρει το μέρος των Γερμανών και με τη δράση τους διαλύουν το δίκτυο κατασκοπείας της χώρας μας», εξήγησε ο ταγματάρχης, αυτή τη φορά με πιο σταθερή και σίγουρη φωνή.

«Δεν έχουμε πολύ χρόνο, γι' αυτό άκουσέ με. Το σχέδιο είναι απλό. Θα καταταγείς στην Ειδική Ασφάλεια ως χωροφύλακας άνευ θητείας. Είναι και αυτό ένα εφεύρημα του Ράλλη για να προσελκύσει κόσμο. Θα αποκτήσεις άλλο όνομα, θα σε προμηθεύσουμε με πλαστή ταυτότητα. Βασικός σου σκοπός θα είναι να εντοπίσεις τους προδότες που δρουν εκεί μέσα, και κυρίως με ποιους δικούς μας νταραβερίζονται και έχουν διαλύσει το δίκτυό μας. Αυτό που σου ζητώ είναι ζωτικής σημασίας για τον αγώνα μας. Οι εντολές που έχω λάβει είναι από τα υψηλά κλιμάκια. Και δεν μιλώ μόνο για την κυβέρνηση του Καϊρου, αλλά και για τους Συμμάχους, που μετά την απόβαση στη Σικελία θέλουν ένα αξιόπιστο δίκτυο πληροφοριών για τις κινήσεις των Γερμανών στη Μεσόγειο. Το τελευταίο διάστημα, η αλυσίδα πληροφόρησης που υπήρχε στην Αθήνα έσπασε και κάποιος πρέπει να βρει ποιος το έκανε, και κυρίως ποιος μπορεί να την ξαναφτιάξει. Αυτό που μπορώ να σου υποσχεθώ είναι ότι θα μάθω τι απέγινε η Έλλη, αλλά η αποστολή σου δεν αλλάζει. Ο πιο κατάλληλος άνθρωπος γι' αυτή τη δουλειά είσαι εσύ, λοχαγέ Νίκο Αγραφιώτη. Υπηρέτησες επί χρόνια στην αστυνομία, ξέρεις πώς να αντιμετωπίζεις δύσκολες καταστάσεις, αντηρήσεις δεν δέχομαι», είπε ο Καρυπίδης συλλαβίζοντας τα τελευταία του λόγια για να τα τονίσει.

«Λουκά, οι Γερμανοί με έχουν επικηρύξει μετά από ένα,

επεισόδιο ας το χαρακτηρίσω, που είχα στη Μέρλιν τον Δεκέμβριο του '41. Δεν νομίζω ότι θα φτουρήσω για πολύ αν μπλεχτώ ξανά στα πόδια τους», είπε ο Αγραφιώτης, που προσπαθούσε να πάρει ανάσες μετά από αυτά που είχε ακούσει.

«Έχουμε προβλέπει τις δυσκολίες. Όπως σου είπα, θα κυκλοφορείς με νέα ταυτότητα και, απ' ό,τι βλέπω, το πρόσωπό σου έχει αλλάξει αρκετά μετά το Ελ Αλαμίν. Όσο για το μουστάκι, μπορείς να το διατηρήσεις», τον καθησύχασε ο Καρυπίδης, ενώ η ματιά του καρφώθηκε στο δεξί ζυγωματικό του Αγραφιώτη, που είχε σημαδευτεί για πάντα από μια βαθιά κάθετη ουλή, κληρονομιά από γερμανική οβίδα που έσκασε λίγα μέτρα μακριά από το χαράκωμα του λόχου του στην αφρικανική έρημο.

Ο Νίκος είχε μείνει εμβρόντητος. Πριν από λίγες ημέρες πίστευε ότι θα μπορούσε να ενισχύσει τον αγώνα στην ελεύθερη Ελλάδα. Με την Έλλη ονειρεύονταν ότι με την επιστροφή τους στην πατρίδα θα γέμιζαν υπερηφάνεια και ελπίδα. Τώρα όλα είχαν καταστραφεί. Η Έλλη ήταν όμηρος των Γερμανών και αυτός έπρεπε να καταταγεί σε προδοτική υπηρεσία. Κοίταξε στα μάτια τον Καρυπίδη και κατάλαβε ότι η ετυμηγορία του ήταν οριστική και τελεσίδικη. Θα τον έστελνε στο στόμα του λύκου.